

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CZWARTA SEKCJA

SPRAWA TOZICZKA przeciwko POLSCE

(Skarga nr 29995/08)

WYROK

STRASBOURG

24 lipca 2012 roku

Wyrok ten stanie się ostateczny zgodnie z warunkami określonymi w Artykule 44 ust. 2 Konwencji. Wyrok może podlegać korekcie edycyjnej.

W sprawie Toziczka przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako
Izba składająca się z następujących sędziów:
David Thór Björgvinsson, *Przewodniczący*,
Lech Garlicki,
Päivi Hirvelä,
George Nicolaou,
Zdravka Kalaydjieva,
Nebojša Vučinić,
Vincent A. De Gaetano, *Sędziowie*,
oraz Fatoş Aracı, *Zastępca Kanclerza Sekcji*,
Obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 3 lipca 2012 r.,
Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 29995/08) przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej wniesionej do Trybunału na podstawie artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatelkę polską, panią Bożennę Toziczkę („skarżąca”) z dnia 2 czerwca 2008 r.

2. Skarżąca była reprezentowana przez pana A. Sieradzkiego, adwokata praktykującego w Kępie. Polski Rząd („Rząd”) reprezentowany był przez swojego pełnomocnika, pana Jakuba Wołásiewicza z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Skarżąca podniosła w szczególności zarzut, iż sprawy cywilnej przeciwko niej nie rozstrzygał bezstronny sąd.

4. W dniu 26 września 2011 r. skarga została zakomunikowana Rządowi. Zdecydowano także o określeniu dopuszczalności i meritum skargi (Artykuł 29 § 1 Konwencji).

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

A. Postępowanie cywilne dotyczące sprzedaży przymusowej

5. Skarżąca urodziła się w 1943 roku i mieszka w Opolu.

6. Spółdzielnia Mieszkaniowa "Zgoda" w Brzegu wytoczyła powództwo przeciwko skarżącej do Sądu Rejonowego w Opolu o zobowiązanie

skarżącej do dokonania sprzedaży, na rzecz spółdzielni, pewnej liczby działek, które *de facto* od długiego czasu zajmowane były przez spółdzielnię.

7. Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2003 r. Sąd Okręgowy w Opolu oddalił to powództwo, stwierdzając, iż zgodnie z właściwymi przepisami ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych przymusowa sprzedaż gruntów zajmowanych *de facto* przez spółdzielnie mieszkaniowe możliwa jest wyłącznie w sytuacji, gdy spółdzielnia wybudowała na takich gruntach budynki. W niniejszej sprawie spółdzielnia wybudowała na przedmiotowym gruncie drogi i parkingi.

8. Spółdzielnia złożyła apelację.

9. Wyrokiem z dnia 26 listopada Sąd Apelacyjny we Wrocławiu uwzględnił apelację, uchylił wyrok sądu pierwszej instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Zdaniem Sądu Apelacyjnego sąd pierwszej instancji błędnie zastosował art. 35 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Sąd pierwszej instancji błędnie uznał, iż przymusowa sprzedaż gruntów na rzecz spółdzielni mieszkaniowej możliwa jest wyłącznie w sytuacji, gdy na gruntach należących do osób trzecich spółdzielnia wybudowała budynki. Zdaniem Sądu, istnieje możliwość nakazania takiej sprzedaży również w sytuacji, gdy spółdzielnia wybudowała infrastrukturę inną niż domy mieszkalne.

10. Sędzia D.Z. był sędzią sprawozdawcą Sądu Najwyższego.

11. Następnie sprawa skarżącej została ponownie rozpoznana. Sąd Rejonowy w Opolu uwzględnił powództwo spółdzielni i zobowiązał skarżącą do sprzedaży gruntu o powierzchni 2.000 metrów kwadratowych na rzecz spółdzielni. Sąd stwierdził, iż w pobliżu gruntu należącego do skarżącej, w tym częściowo także na tym gruncie, spółdzielnia wybudowała osiedle mieszkaniowe. Na gruncie skarżącej wybudowano parkingi i drogi. Zgodnie z art. 35 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, grunty należące do właścicieli prywatnych, a *de facto* zajmowane przez spółdzielnie mieszkaniowe podlegają sprzedaży przymusowej.

12. Skarżąca złożyła apelację. Skarżąca podniosła zarzut błędnego zastosowania w jej sprawie prawa materialnego. Zgodnie z art. 35 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych żądanie przymusowej sprzedaży ma zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy spółdzielnia mieszkaniowa wybudowała domy na gruntach należących do osoby prywatnej domy. Wykładnia tego przepisu przez sąd stanowiła naruszenie zasady nakazującej ścisłą interpretację wyjątków. Skarżąca podniosła także zarzut, iż orzeczenie sądu nakazujące dokonanie sprzedaży gruntu było niezgodne z Artykułem 1 Protokołu nr 1 do Konwencji.

13. W dniu 14 marca 2007 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację, powołując się na stanowisko prawne wyrażone w orzeczeniu z dnia 26 listopada 2003 r.

14. Skarżąca złożyła skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego. Skarżąca ponownie przedstawiła argument podnoszony wcześniej w apelacji. Podkreśliła przy tym, iż sądy naruszyły prawo materialne poprzez błędną jego wykładnię. Skarżąca oświadczyła, iż zgodnie z art. 35 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych żądanie przymusowej sprzedaży dopuszczalne jest wyłącznie w przypadku, gdy spółdzielnia mieszkaniowa wybudowała na gruntach należących do osoby prywatnej domy. Sąd popełnił błąd w tym zakresie, iż uznał, że przepis ten, na drodze analogii, należy zastosować również w odniesieniu do dróg, parkingów i infrastruktury podobnego typu. Wykładnia taka wynikała z funkcjonalnej wykładni przedmiotowego przepisu, zgodnie z którą celem tegoż przepisu było umożliwienie spółdzielniom mieszkaniowym nabywania prawa własności gruntu należącego do osób trzecich. Sądy uznały zatem, iż dopuszczanie wyłącznie żądań sprzedaży przymusowej przez właścicieli, na których gruntach wybudowano wyłącznie domy, byłoby niezgodne z tak określonym celem. Skarżąca stwierdziła, iż takie podejście, pomijające dosłowne i jasne brzmienie danego przepisu i przyjmujące wykładnię funkcjonalną, nie jest zgodne z prawem.

15. Skarżąca odwołała się także do postanowień Artykułu 1 Protokołu nr 1 do Konwencji, twierdząc, iż jej prawo własności zostało ograniczone nakazem sprzedaży przymusowej w sposób nadmierny i niezgodny z prawem.

16. Skargę kasacyjną rozpoznawał Sąd Najwyższy na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 stycznia 2008 r. W składzie sędziowskim znalazł się sędzia D.Z. (zob. § 10 powyżej), który w międzyczasie otrzymał awans na Sędziego Sądu Najwyższego. W opinii sądu istota skargi kasacyjnej dotyczy wykładni art. 35 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz że sprawa dotyczyła wykładni tegoż postanowienia. Sąd Najwyższy przychylił się do opinii prawnej wyrażonej dwukrotnie przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu i oddalił złożoną przez skarżącą skargę kasacyjną.

B. Postępowanie cywilne dotyczące użytkowania gruntów należących do skarżącej przez spółkę energetyczną

17. Na mocy orzeczenia z dnia 1 lutego 2007 r. Sąd Rejonowy w Opolu zasądził na rzecz skarżącej odszkodowanie w wysokości 388.000 zł z tytułu użytkowania należącego do niej gruntu przez lokalną spółkę energetyczną, która w przeszłości wybudowała na tym gruncie instalacje (rurociąg). Spółka złożyła apelację.

18. Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2007 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu uchylił wyrok sądu pierwszej instancji i oddalił powództwo skarżącej.

19. Skarżąca złożyła skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, twierdząc, iż spółka energetyczna od wielu lat korzysta z jej gruntu, nie wypłacając z tego tytułu żadnego wynagrodzenia.

20. Postanowieniem z dnia 14 grudnia 2007 r. dostarczonym adwokatowi skarżącej w dniu 14 marca 2008 r., Sąd Najwyższy odrzucił skargę kasacyjną.

II. WŁAŚCIWE PRAWO KRAJOWE

21. W art. 398³ kodeksu postępowania cywilnego określono podstawy składania skargi kasacyjnej. Art. 31 w tym zakresie stanowi odpowiednio, co następuje:

“1. Skargę kasacyjną strona może oprzeć na następujących podstawach:

- 1) naruszeniu prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie,
- 2) naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

22. Zgodnie z art. 401 kodeksu postępowania cywilnego, można żądać wznowienia postępowania na podstawie nieważności postępowania, między innymi, jeżeli w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona albo jeżeli orzekał sędzia wyłączony z mocy ustawy.

PRAWO

DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 UST. 1 KONWENCJI

23. Skarżąca podniosła zarzut, iż pierwsza sprawa cywilna nie była rozpoznawana przez bezstronny sąd, zgodnie z artykułem 6 § 1 Konwencji, który we właściwym zakresie stanowi, co następuje:

„Każdy ma prawo do sprawiedliwego... rozpatrzenia jego sprawy... przez bezstronny sąd... przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ....”

A. Dopuszczalność

24. Rząd stwierdził, iż skarżąca nie wyczerpała krajowych środków odwoławczych. Skarżąca powinna była złożyć wniosek o wznowienie postępowania, wskazując na domniemaną nieważność postępowania na mocy art. 401 kodeksu postępowania cywilnego. Uwzględniając okoliczności niniejszej sprawy, gdzie skarżąca podniosła zarzut, iż sędzia zasiadający w składzie sędziowskim rozpoznającym skargę kasacyjną nie był bezstronny ze względu na uprzednie zaangażowanie w rozpoznawanie meritum sprawy, wniosek taki należy uznać za właściwy środek odwoławczy. Skarżąca nie miała możliwości złożenia wniosku o zmianę

sędziego przed wydaniem wyroku przez Sąd Najwyższy, przede wszystkim z tego względu, iż powzięła wiadomość w tej sprawie dopiero po otrzymaniu ostatecznego wyroku z dnia 18 stycznia 2008 r.

25. Skarżąca nie zgodziła się z tym twierdzeniem.

26. Trybunał przypomina, iż zgodnie z artykułem 35 ust. 1 Konwencji wyczerpane muszą zostać wszystkie powszechnie dostępne i wystarczające środki odwoławcze pozwalające na uzyskanie zadośćuczynienia za domniemane naruszenia. Celem artykułu 35 ust. 1 jest umożliwienie Układającym się Państwom zapobiegania lub naprawy zarzucanych im naruszeń przed wniesieniem zarzutów dotyczących takich naruszeń do Trybunału (zob. *między innymi*, *Selmouni przeciwko Francji* [GC], nr 25803/94, § 74, ETPCz 1999-V). Zasada określona artykułem 35 ust. 1 opiera się na założeniu, iż istnieją dostępne środki odwoławcze odnośnie domniemanych naruszeń praw wynikających z Konwencji (zob. *Lakatos przeciwko Republice Czeskiej* (dec.), nr 42052/98, 23 października 2001).

Środki te muszą istnieć, zarówno w praktyce jak i w teorii, na wystarczającym poziomie pewności, w przeciwnym razie brak im wymaganej skuteczności i dostępności (zob., *między innymi*, *Orchowski przeciwko Polsce*, nr 17885/04, § 105, 22 października 2009; *Norbert Sikorski przeciwko Polsce*, nr 17599/05, §108, 22 października 2009). Istnienie i dostępność środka odwoławczego, w tym jego zakres i sposób stosowania, muszą zostać jasno określone i potwierdzone lub uzupełnione w praktyce lub orzecznictwie (*Mikolajová przeciwko Słowacji*, nr 4479/03, § 34, 18 stycznia 2011 r.). Argumentacja Rządu posiada oczywiście znacznie większą wagę, jeżeli przedstawione zostaną odpowiednie przykłady z orzecznictwa krajowego (*Sakhnovskiy przeciwko Rosji* [GC], §§ 43-44).

27. Wracając do okoliczności przedmiotowej sprawy Trybunał zauważa, iż decyzja w sprawie skarżącej stała się ostateczna na mocy wyroku Sądu Najwyższego. W takich okolicznościach zwrócenie się skarżącej do Sądu Najwyższego w formie złożenia wniosku o ponowne rozpoznanie stanowiło nadzwyczajny środek odwoławczy. Standardowo skarżący nie są obowiązani wykorzystywać nadzwyczajnych środków odwoławczych celem spełnienia wymogu wyczerpania środków odwoławczych wynikającego z postanowień artykułu 35 ust. 1 (zob. *Kiiskinen przeciwko Finlandii* (dec.) nr 26323/95, ETPCz 1999-V). Ponadto Trybunał zauważa, iż Rząd nie uzasadnił swojej argumentacji poprzez odwołanie się do orzecznictwa krajowego, które wskazywałyby, iż sądy akceptują wnioski o wznowienie postępowania cywilnego, które zostało już zakończone ze względu na udział tego samego sędziego, najpierw w postępowaniu apelacyjnym, później zaś, po uzyskaniu przez takiego sędziego awansu, w rozpoznawaniu meritum skargi kasacyjnej. Nie wykazano zatem, iż w okolicznościach niniejszej sprawy środek odwoławczy wskazywany przez Rząd miał jakiegokolwiek szanse powodzenia.

28. Trybunał stwierdza zatem, iż Rząd nie udowodnił, odnosząc się do istniejącego orzecznictwa w sprawach podobnych do sprawy skarżącej, iż wnioski o wznowienie postępowania cywilnego stanowił środek odwoławczy o wystarczającym stopniu pewności nie tylko w teorii, lecz także w praktyce.

29. Trybunał stwierdza, iż niniejsza skarga nie jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu Artykułu 35 ust. 3 (a) Konwencji. W dalszej kolejności zauważa, że nie jest również niedopuszczalna z jakichkolwiek innych przyczyn. W związku z tym musi zostać uznana za dopuszczalną.

B. Meritum

30. Skarżąca podniosła zarzut, iż sprawy cywilnej przeciwko niej nie rozpoznawał bezstronny sąd.

Skarżąca stwierdziła, iż w okolicznościach niniejszej sprawy, uwzględniając uprzednie wyrażenie przez sędziego D.Z., w charakterze sędziego sprawozdawcy sądu apelacyjnego, stanowiska prawnego, które zostało następnie przyjęte przez sąd pierwszej i drugiej instancji, udział sędziego D.Z. w rozpoznawaniu meritum skargi kasacyjnej oznacza brak bezstronności Sądu Najwyższego.

31. Rząd nie złożył oświadczenia odnośnie meritum skargi.

1. Zasady ogólne

32. W pierwszej kolejności Trybunał przypomina, iż zaufanie do sądów w społeczeństwie demokratycznym ma znaczenie zasadnicze. Z tego względu zgodnie z artykułem 6 sądy muszą być bezstronne. Bezstronność oznacza brak uprzedzeń lub stronniczości, a jej istnienie można sprawdzić na rozmaite sposoby. Następnie Trybunał wskazał na różnice między podejściem subiektywnym, to jest dążeniem danego sędziego do potwierdzenia osobistych przekonań czy interesów w konkretnej sprawie, a podejściem obiektywnym, czyli ustaleniem, czy sędzia taki w sposób wystarczający zapewnia, iż nie istnieją wobec niego uzasadnione wątpliwości w tym zakresie (zob. *Piersack przeciwko Belgii*, 1 października 1982, § 30, Seria A nr 53, i *Grievés przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [GC], nr 57067/00, § 69, ETPCz 2003-XII (fragm.)).

33. Stosując test subiektywny, Trybunał konsekwentnie twierdzi, że istnienie osobistej bezstronności sędziego należy przyjąć już w założeniu, o ile nie ma dowodów świadczących przeciwko temu (zob. *Hauschildt przeciwko Danii*, 24 maja 1989 r., § 47, Seria A nr 154). Odnośnie rodzaju wymaganego dowodu Trybunał podejmował na przykład działania celem ustalenia, czy sędzia nie wykazywał wrogości czy złej woli lub też zaaranżował przydzielenie mu konkretnej sprawy do rozpatrzenia z powodów osobistych (zob. *De Cubber przeciwko Belgii*, 26 października 1984 r., § 25, Seria A nr 86). Zasada, zgodnie z którą sąd jest uznawany za

wolny od uprzedzeń i stronniczości jest od dawna utrwalona w orzecznictwie Trybunału (zob., na przykład, *Le Compte, Van Leuven i De Meyere przeciwko Belgii*, 23 czerwca 1981 r., § 58, Seria A nr 43).

34. Choć w niektórych przypadkach dostarczenie dowodów umożliwiających odparcie takiego zarzutu może być trudne, należy pamiętać, iż wymóg obiektywnej bezstronności stanowi kolejną ważną gwarancję (zob. *Pullar przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, 10 czerwca 1996 r., § 32, *Report of Judgments and Decisions* 1996-III). Innymi słowy, Trybunał dostrzega trudność ustalenia naruszenia artykułu 6 na skutek subiektywnej stronniczości. Z tego względu w znacznej większości spraw dotyczących zarzutu stronniczości Trybunał przeprowadza test obiektywności. Jednakże nie da się tutaj ściśle rozdzielić tych dwóch pojęć, jako że konkretne zachowanie danego sędziego może nie tylko powodować obiektywne obawy co do jego bezstronności z punktu widzenia obserwatora zewnętrznego (test obiektywny), lecz może także dotyczyć kwestii jego osobistych przekonań (test subiektywny)

35. Odnośnie drugiego rodzaju testu – w sytuacji gdy stosujemy go w odniesieniu do całego składu sędziowskiego, polega on na ustaleniu, czy – zupełnie niezależnie od indywidualnego zachowania któregośkolwiek z członków tego składu – istnieją sprawdzalne fakty, które mogą rodzić wątpliwości co do jego bezstronności. W tym względzie pewne znaczenie mogą mieć również atrybuty zewnętrzne (zob. *Castillo Algar przeciwko Hiszpanii*, 28 października 1998 r., § 45, *Report* 1998-VIII, oraz *Morel przeciwko Francji*, nr 34130/96, § 42, ETPCz 2000-VI). Przy rozstrzyganiu, czy w danej sprawie istnieje uzasadniony powód dla obawy, że dany organ nie jest bezstronny – stanowisko osób podnoszących brak bezstronności jest ważne, aczkolwiek nie decydujące. Czynnikiem decydującym jest bowiem to, czy obawę taką można uznać za obiektywnie uzasadnioną (zob. *Ferrantelli i Santangelo przeciwko Włochom*, 7 sierpnia 1996 r., § 58, *Report* 1996-III, oraz *Wettstein przeciwko Szwajcarii*, nr 33958/96, § 44, ETPCz 2000-XII).

36. Stwierdzenie, czy udział tego samego sędziego na różnych etapach sprawy cywilnej spełnia wymóg bezstronności określony w artykule 6 ust. 1 odbywa się na zasadzie oceny poszczególnych przypadków, z uwzględnieniem okoliczności danej sprawy, a także – co istotne – charakterystyki właściwych zasad postępowania cywilnego zastosowanych w danej sprawie. W szczególności koniecznym jest sprawdzenie, czy związek między zasadniczymi kwestiami określonymi na poszczególnych etapach postępowania jest na tyle bliski, by wzbudzić wątpliwości odnośnie bezstronności sędziego zaangażowanego w procesy decyzyjne na tych etapach (zob. *Warsicka przeciwko Polsce*, nr 2065/03, § 40, 16 stycznia 2007 r., *mutatis mutandis*; *Indra przeciwko Słowacji*, nr 46845/99, § 51054, 1 lutego 2005 r.).

2. Zastosowanie powyższych zasad w przedmiotowej sprawie

37. Wracając do okoliczności niniejszej sprawy, Trybunał zauważa, iż wątpliwości skarżącej odnośnie bezstronności Sądu Najwyższego wynikają z faktu, iż w składzie sędziowskim znalazł się ten sam sędzia, D.Z., który we wcześniejszym terminie rozpoznawał meritum apelacji złożonej przez skarżącą. Można przyjąć, iż taka sytuacja mogła wzbudzić wątpliwości skarżącej odnośnie bezstronności sądu.

38. Trybunał ma jednakże obowiązek ustalenia, czy wątpliwości te były obiektywnie uzasadnione. Odpowiedź na to pytanie uzależnione jest od okoliczności sprawy.

39. Podobnie jak w sprawie *Indra przeciwko Słowacji*, cyt. powyżej, Trybunał uznaje za właściwe zbadanie, czy istniały bliskie powiązania między kwestiami badanymi przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu rozpoznającym apelacje od wyroków pierwszej instancji wydanych w sprawie a następnie przez Sąd Najwyższy.

40. Trybunał zauważa, iż w dniu 26 listopada 2003 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu uchylił wyrok sądu pierwszej instancji, twierdząc, iż sąd pierwszej instancji popełnił błąd w zastosowaniu prawa materialnego. Zdaniem Sądu Apelacyjnego sąd pierwszej instancji błędnie uznał, iż zgodnie z art. 35 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych sprzedaż przymusowa może zostać nakazana wyłącznie w stosunku do działek należących do osób trzecich, na których spółdzielnia -mieszkaniowa wybudowała domy. Sąd Apelacyjny wyraził opinię, że istnieje możliwość żądania sprzedaży przymusowej również w odniesieniu do dróg i innych budowli. W konsekwencji sądy pierwszej i drugiej instancji oparły wyroki na wykładni przedstawionej przez Sąd Apelacyjny.

41. Skarżąca wniosła skargę kasacyjną odnośnie wyroku sądu drugiej instancji wydanego przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w dniu 14 marca 2007 r. Skarżąca stwierdziła, iż wyrok dotknięty był wadami ze względu na błąd w zastosowaniu prawa materialnego. Skarżąca oświadczyła, iż zgodnie z art. 35 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych żądanie przymusowej sprzedaży gruntu prywatnego dopuszczalne jest wyłącznie w przypadku, gdy spółdzielnia mieszkaniowa wybudowała na gruntach należących do osoby prywatnej domy. Sądy popełniły błąd w tym zakresie, iż uznały, że postanowienie to, na drodze analogii, można zastosować również w odniesieniu do dróg, parkingów i infrastruktury podobnego typu. Skarżąca stwierdziła, iż takie podejście, pomijające dosłowne i jasne brzmienie danego postanowienia i przyjmujące wykładnię funkcjonalną, nie jest zgodne z prawem.

42. Trybunał zauważa, iż zadaniem Sądu Najwyższego było zbadanie czy sądy niższej instancji stosowały prawidłową wykładnię właściwego prawa materialnego (zob. paragraf 21 powyżej). W wyroku z dnia 18 stycznia 2008 r. Sąd Najwyższy stwierdził, iż istota skargi kasacyjnej dotyczyła wykładni art. 35 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych i

przychylił się do rozumienia tych postanowień w sposób wyrażony dwukrotnie przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu. W konsekwencji Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną skarżącej.

43. Trybunał zauważa, iż sędzia D.Z. zasiadał w składzie Sądu Najwyższego. Zadaniem Sądu Najwyższego było stwierdzenie, czy wyrok wydany przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu opierał się na stanowisku prawnym uprzednio wyrażonym przez sąd, w którym sędzia D.Z. zasiadał jako sędzia sprawozdawca. W opinii Trybunału taka opinia prawna miała decydujące znaczenie dla wyniku sprawy, co Sąd Najwyższy potwierdził w swoim wyroku (zob. paragraf 16 powyżej). A zatem, sędzia zasiadający w składzie Sądu Najwyższego miał za zadanie określić, czy należy podtrzymać wykładnię lub zastosowanie prawa materialnego przez samego siebie na wcześniejszym etapie tej samej sprawy.

44. W opinii Trybunału sytuacja przypomina sytuację opisaną w sprawie *San Leonard Band Club przeciwko Malcie*, nr 77562/01, § 63-64, ETPCz 2004-IX, w którym to przypadku ci sami sędziowie mieli orzec, czy popełnili błąd w zakresie wykładni lub zastosowania prawa.

45. Powyższe okoliczności są wystarczające dla uznania, iż obawy skarżącej odnośnie braku bezstronności Sądu Najwyższego można uznać za obiektywnie uzasadnione.

46. Nastąpiło zatem naruszenie artykułu 6 ust. 1 Konwencji.

II. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 UST. 1 KONWENCJI

47. Skarżąca podniosła następnie zarzut naruszenia artykułu 6 Konwencji w tym zakresie, iż wyroki w jej sprawie zawierały błędy, iż sądy błędnie stosowały prawo materialne oraz że na skutek powyższego jej prawa zostały naruszone. Skarżąca stwierdziła ponadto, iż sądy popełniły błędy odnośnie oceny dowodów, a ich rozumowanie było nielogiczne i sprzeczne.

48. Trybunał przypomina, iż artykuł 6 Konwencji gwarantuje prawo do rzetelnego procesu, nie określa jednak żadnych zasad dotyczących dopuszczalności dowodów lub sposobu ich oceny, które to kwestie podlegają regulacji przez prawo krajowe i sądy krajowe (zob. *Schenk przeciwko Szwajcarii*, 12 lipca 1988 r., §§ 45-46, Seria A nr 140 i *García Ruiz przeciwko Hiszpanii* [GC], nr 30544/96, ETPCz1999-I, § 28).

49. Zatem ta część skargi jest oczywiście bezzasadna i musi zostać odrzucona zgodnie z Artykułem 35 ust. 3 i 4 Konwencji.

III. POZOSTAŁE DOMNIEMANE NARUSZENIA KONWENCJI

50. Wreszcie skarżąca odniosła się do postanowień artykułu 1 Protokołu nr 1 do Konwencji i stwierdziła, iż na skutek wyroków wydanych w obu

sprawach, jej prawa własności zostały ograniczone w sposób znaczący i niezgodny z prawem.

51. Trybunał zauważa, iż artykuł 1 Protokołu nr 1 nie dotyczy rozstrzygnięcia o prawach stron wynikających z przepisów prawa prywatnego. A zatem w przedmiotowej sprawie zgodnie z zasadami prawa prywatnego, decyzje sądów nie mogą być traktowane jako nieuzasadniona ingerencja Państwa w prawo własności strony przegrywającej. W istocie zadaniem sądów jest rozstrzygnięcie sporów tego rodzaju, a ich regulacja należy do zakresu prawa krajowego, nie zaś Konwencji (zob., Eur. Comm. HR, *Kuchar i Stis przeciwko Republice Czeskiej* (dec.), nr 37527/97, 21 października 1998 r.; *mutatis mutandis*, zob. także *S.Ö., A.K., Ar.K. i Y.S.P.E.H. przeciwko Turcji* (dec.), nr 31138/96, 14 września 1999 r.; *Trela przeciwko Polsce* (dec.), nr 28853/02, 6 lutego 2007 r.; *Garzičić przeciwko Czarnogórze*, nr 17931/07, § 37, 21 września 2010 r.).

52. Z tego względu skarga w tym zakresie nie jest zgodna *ratione materiae* z postanowieniami Konwencji w rozumieniu artykułu 35 ust. 3 (a), a zatem zgodnie z artykułem 35 ust. 4 Konwencji musi zostać odrzucona.

IV. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

53. Przepis artykułu 41 Konwencji stanowi:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Odszkodowanie

54. Skarżąca wystąpiła o przyznanie jej kwoty 150.000 euro (EUR) z tytułu szkody majątkowej oraz 50.000 euro z tytułu szkody niemajątkowej

55. Rząd zakwestionował to żądanie.

56. Trybunał stwierdza, iż skarżąca poniosła straty niematerialne, a uznanie naruszenia samo w sobie nie stanowi wystarczającego i słusznego zadośćuczynienia. Dokonując oceny na zasadzie słuszności i uwzględniając okoliczności sprawy, Trybunał przyznaje skarżącej z tego tytułu kwotę 3.300 EUR.

57. Trybunał nie dostrzega związku przyczynowego między naruszeniem artykułu 6 a stratami finansowymi poniesionymi przez skarżącą. Nie ma zatem konieczności przyznania odszkodowania z tytułu szkody materialnej.

Koszty i wydatki

58. Skarżąca żądała również kwoty 39.723 złotych tytułem kosztów i wydatków poniesionych przed sądami krajowymi. Kwota ta obejmowała następujące pozycje: 6.600 złotych z tytułu kosztów prawnych oraz 33.123 złotych z tytułu kosztów sądowych, które skarżąca obowiązana była ponieść w związku z wyrokami wydanymi w sprawie cywilnej.

59. Rząd zakwestionował to żądanie.

60. Trybunał stwierdza, iż w celu przyznania odszkodowania Trybunał musi mieć pewność, iż koszty i wydatki zostały rzeczywiście poniesione, były nieuniknione, a także, iż uzasadniony był ich poziom (zob. między innymi, *Zimmermann i Steiner przeciwko Szwajcarii*, 13 lipca 1983 r., § 36, Seria A nr 66). Trybunał zauważa, iż skarżąca nie przedstawiła żadnych faktu potwierdzających poniesienie kosztów prawnych. Z drugiej strony, ze względu na posiadane dokumenty, Trybunał uznaje, iż koszty sądowe zostały rzeczywiście poniesione. Z tego względu Trybunał przyznaje skarżącej kwotę 7.540 EUR z tego tytułu.

Odsetki

61. Trybunał uznaje za właściwe, by odsetki z tytułu niewypłacenia zasądzonych kwot powinny być ustalone zgodnie ze stopą kredytu Europejskiego Banku Centralnego na koniec dnia, plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje* skargę za częściowo dopuszczalną w odniesieniu do kwestii bezstronności, zaś w pozostałej części za niedopuszczalną;
2. *Uznaje*, że doszło do naruszenia artykułu 6 ust. 1 Konwencji;
3. *Uznaje*, iż
  - (a) pozwane Państwo ma obowiązek wypłacić skarżącej, w terminie trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z artykułem 44 ust. 2 Konwencji, następujące kwoty w przeliczeniu na walutę pozwanego Państwa po kursie wymiany obowiązującym w dniu rozliczenia;
    - (i) 3.300 EUR (trzy tysiące trzysta euro), wraz z ewentualnymi podatkami, z tytułu poniesionej szkody niematerialnej;

- (ii) 7.540 EUR (siedem tysięcy pięćset czterdzieści euro), wraz z ewentualnymi podatkami płatnymi przez skarżącą, z tytułu kosztów i wydatków;
- (b) od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty płatne od tych sum będą zwykłe odsetki obliczone według stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego na koniec dnia plus trzy punkty procentowe;
4. *Oddala* pozostałą część roszczenia skarżącej dotyczącą słusznego zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszono pisemnie dnia 24 lipca 2012 r., zgodnie z artykułem 77 ust. 2 i 24 Regulaminu Trybunału.

Fatoş Aracı
Zastępca Kanclerza

David Thór Björgvinsson
Przewodniczący